

**Справа “Тампібіллаі проти Нідерландів”
Справа “Венкадайаласарма проти Нідерландів”**

**(61350/00 Thampibillai v. the Netherlands)
(58510/00 Venkadajalasarma v. the Netherlands)**

У рішеннях, ухвалених 17 лютого 2004 року у справах “Тампібіллаі проти Нідерландів” та “Венкадайаласарма проти Нідерландів”, Суд постановив, що

- видворення заявників до Шрі-Ланки не буде порушенням ст. 3 Конвенції.

Обставини справ

Обидва заявники є громадянами Шрі-Ланки. Тармапалан Тампібіллаі, 1973р.н., проживає зараз у м. Устербік (Нідерланди). Рамачандрайєр Венкадайаласарма, 1958 р. н., проживає нині у м. Хірлен (Нідерланди).

Обидва заявники належать до тамільської етнічної групи.

П. Тампібіллаі походить зі селянської родини, яка мешкає у с. Вавунія. Це селище знаходиться на півночі Шрі-Ланки і межує з територією, котра перебуває під контролем організації “Тамільські Тигри” (далі – “ТТ”), діяльність якої зосереджена на збройній боротьбі за незалежність.

П. Венкадайаласарма одружений та має двох дітей. Він проживав у м. Джафна на півострові Джафна, територія якого також перебуває під контролем “ТТ”.

П. Тампібіллаі у своїх листах до Суду писав, що у серпні 1990 року його батько був застрелений військовиками армії Шрі-Ланки через те, що ті підозрювали батька у причетності до діяльності “ТТ”. Внаслідок цього брат п. Тампібіллаі став членом згаданої організації. 12 січня 1991 року заявника було заарештовано. Два наступних тижні його тримали під вартою, і протягом цього часу військові неодноразово допитували його стосовно місця знаходження брата. Під час перебування під вартою заявнику завдавали побоїв і підвішували за великі пальці рук до стелі, після чого він потрапив до лікарні, де лікувався два тижні. Його було звільнено з-під варти за умови виконання вимоги щодо реєстрації кожного дня у місцевому військовому таборі. Через те, що ані фізично, ані психічно він більше не був у змозі виконувати вимогу щоденної реєстрації, під час якої його щоразу допитували, неналежно з ним поводитись та змушували брати участь в ідентифікації членів “ТТ”, заявник вирішив покинути країну. Він знав, що окремі особи серед тих, котрі, так як і він, були зобов’язані щодня реєструватися перед військовиками, зникали, а тому побоювався, що те саме може статися і з ним. П. Тампібіллаі дістався до аеропорту в м. Коломбо і 20 травня 1994 року літаком покинув країну, скориставшись своїм власним паспортом.

Згодом він отримав два листи від матері, яка писала, що військові, виявивши, що він не з’явився для реєстрації, негайно розпочали його розшукувати, а її саму заарештували і протягом двох днів тримали під вартою.

П. Венкадайаласарма у своїх листах до Суду стверджував, що, починаючи з січня 1994 року, члени згаданого тамільського сепаратистського угруповання змушували його, на їхню вимогу, двічі або й тричі на місяць транспортувати продукти харчування чи членів організації. А 1995 року члени “ТТ” зовсім відібрали у п. Венкадайаласарми мікроавтобус, що був його основним джерелом заробітку, через те, що заявник відмовився перевезти за їхнім наказом вибухівку. Згодом члени “ТТ” змушували його готувати їм їсти та копати траншеї. Зрештою, коли перед ним поставили вимогу вступити в організацію, він почав переховуватися. Заявник також згадав про те, що двох його друзів було вбито після того, як ті відмовились

приєднатись до “ТТ”. Він вирішив поїхати до м. Коломбо. 1 жовтня 1995 року п. Венкадайаласарма звернувся до військового табору у м. Вавунія для отримання проїзної перепустки. Натомість там його одразу ж було заарештовано за підозрою у причетності до діяльності “ТТ”. Він стверджував, окрім іншого, що його спочатку роздягли і завдавали побоїв невеликою залізною палицею та кололи ножем, а потім зв’язали і лежачого продовжували бити. Після того, як свідок-інформатор не впізнав заявника, два дні по тому його було звільнено з-під варти без висунення будь-яких звинувачень та видано перепустку на в’їзд у м. Коломбо лише на тижневий строк. Оскільки йому було заборонено оселитися в м. Коломбо, а також через те, що він не бачив можливості повернутися назад до м. Джафни у зв’язку з проблемами з “ТТ”, він вирішив покинути Шрі-Ланку. П. Венкадайаласарма залишив країну, скориставшись своїм власним паспортом.

П. Тампібіллаї прибув до Нідерландів 9 січня 1995 року, а п. Венкадайаласарма – 2 листопада 1995 року. Відтак, 10 січня 1995 року перший заявник і 3 листопада 1995 року другий заявник звернулися до місцевої влади про надання їм притулку або дозволу на проживання, оскільки для цього, як вони стверджували, існували нагальні підстави гуманітарного характеру. Проте обидвом заявникам було відмовлено у задоволенні зазначених клопотань.

Зміст рішення Суду

Обидва заявники стверджували, що їх видворення до Шрі-Ланки становитиме для них загрозу зазнання катувань чи нелюдського або такого, що принижує людську гідність, поводження всупереч вимогам ст. 3 Конвенції.

Використовуючи дані різноманітних міжнародних звітів, Суд звернув увагу на те, що стан безпеки у Шрі-Ланці істотно покращився протягом останніх років: останнім часом взагалі не проводилося жодних рейдів чи масштабних та/або свавільних арештів представників тамільської меншини, від тамільців вже не вимагалось отримання попереднього дозволу для в’їзду на ті чи інші території, і осіб, котрих заарештовували за підозрою у членстві чи причетності до діяльності “ТТ” вже не піддавали неналежному поводженню чи катуванням.

Однак, звертаючись, власне, до останніх політичних подій, Суд відзначив, що загалом ситуацію у Шрі-Ланці не можна назвати стабільною. 4 листопада 2003 року Президент Шрі-Ланки Чандріка Кумаратунга розпустив парламент країни і звинуватив трьох старших міністрів уряду в наданні надмірних поступок тамільським сепаратистам.

14 листопада 2003 року посередники від Норвегії у мирному врегулюванні конфлікту (між урядом і представниками “ТТ”) повідомили, що мирний процес не просуватиметься, допоки не буде розв’язано державну політичну кризу.

Попри нещодавні політичні події, котрі трапились у Шрі-Ланці, Суд, пам’ятаючи про те, що основні сторони конфлікту неодноразово підтверджували свою відданість мирному процесу, не міг також ігнорувати поступ, якого було досягнуто і який зрештою призвів до послаблення колись ризикової ситуації для представників тамільської етнічної групи, котрі прибували тимчасово чи оселялись у м. Коломбо.

Суд зауважив, що п. Тампібіллаї покинув Шрі-Ланку у травні 1994 року, майже чотири роки по тому, як було вбито його батька, і приблизно три з половиною роки після того, як його було заарештовано. Як стверджував заявник, він покинув країну тоді, коли вже не міг витримувати неналежне з ним поводження з боку військових під час проходження щоденної реєстрації.

Незважаючи на побоювання заявника, не було підтверджено, що компетентні державні органи продовжували підозрювати його у його причетності до діяльності “ТТ”. Після затримання заявника у січні 1991 року його було звільнено без висунення

жодних звинувачень, і після цього його вже більше не заарештовували. А у травні 1994 року заявнику безперешкодно було надано дозвіл на в'їзд у м. Коломбо. Також він скористався можливістю залишити країну звичайним способом, використовуючи власний паспорт. Суд дійшов висновку, що не було встановлено, що відповідні державні органи вважали заявника підозрюваним у причетності до діяльності "ТТ" та були зацікавлені в його затриманні.

Суд зауважив, що заявник вказував на те, що його матір заарештували і протягом двох днів утримували під вартою. Проте він не зберіг відповідних листів матері. Окрім того, згодом не з'ясувалося, що матір п. Тампібіллая потерпає з того часу від проблем з відповідними державними органами, і, зрештою, сам заявник про це не стверджував.

Тому Суд не визнав імовірним припущення стосовно того, що державні органи все ще продовжували розшукувати заявника, зокрема з огляду на те, що з часу його від'їзду минуло вже майже десять років. Також Суд не сприйняв міркування заявника, що у контексті сучасних подій державні органи могли мати намір його заарештувати, аби з'ясувати місце знаходження брата п. Тампібіллая. Така позиція Суду зумовлена тією обставиною, що, як Суду було відомо, військові не допитували матір заявника власне з цього питання.

У підсумку Суд зазначив, що на даний час представники тамільської етнічної групи могли вільно пересуватися країною, не отримуючи попереднього дозволу для в'їзду на певні території. Суд також звернув увагу на те, що у країні було помітно зменшено кількість дорожніх блок-постів і контрольно-перепускних пунктів. Тому, навіть якщо заявник все ж таки продовжував побоюватися можливих засобів впливу на нього з боку представників влади, він міг би оселитися на контрольованих "ТТ" територіях.

Стосовно справи п. Венкадайаласарми Суд зазначив, що той факт, що заявник сам звернувся до військового табору для отримання дозволу на в'їзд у м. Коломбо, свідчить, вочевидь, про відсутність у нього побоювань, що його підозрюють у причетності до діяльності "ТТ". Попри те, у військовому таборі заявника було таки затримано (за підозрою у наданні підтримки "ТТ"), піддано катуванням, нелюдському поводженню і представлено до впізнання інформатору, який співпрацював з військовими. Оскільки свідок-інформатор не впізнав заявника, після двох днів, проведених під вартою, п. Венкадайаласарму було звільнено без висунення звинувачень. З огляду на той факт, що йому зрештою було надано проїзну перепустку, за отриманням якої він власне й звернувся до військових, Суд не визнав імовірним припущення стосовно того, що військовим було відомо про співпрацю заявника з "ТТ". Зважаючи на це, Суд дійшов висновку, що не було встановлено, що компетентні органи вважали заявника підозрюваним у причетності до діяльності "ТТ" і були зацікавлені у його затриманні.

Суд зазначив, що заявник надавав обмежену і до того ж спричинену примусом (недобровільну) допомогу членам тамільського сепаратистського угруповання, що навряд чи, на думку Суду, могло привести державні структури до висновку, що він є професійним членом зазначеного угруповання, який становить істотну загрозу.

Суд зауважив, що навіть якщо по приїзді до Шрі-Ланки заявників було б заарештовано – чи відразу ж в аеропорту, чи під час процедури ідентифікації особи, – було малоймовірно, що до них могло бути застосовано катування чи неналежне поводження, зважаючи на загальний стан справ у країні.

З огляду на конкретні обставини обидвох справ, Суд дійшов висновку, що не було достатніх фактичних підстав вважати, що у разі видворення заявників до Шрі-Ланки вони опиняться під реальною загрозою зазнання катувань чи поводження, що принижує людську гідність. Тому Суд визнав, що їх вислання до Шрі-Ланки не буде порушенням ст. 3 Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.